

ГІД З ВИЗНАЧЕННЯ КІНЦЕВОГО БЕНЕФІЦІАРНОГО ВЛАСНИКА

ДЛЯ ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ ТА БЛАГОДІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Цей гід підготовлений ЦЕДЕМ у партнерстві з Міністерством юстиції України в межах проекту «Ініціатива секторальної підтримки громадянського суспільства України», що реалізується ІСАР Єднання у консорціумі з Українським незалежним центром політичних досліджень (УНЦПД) та Центром демократії та верховенства права (ЦЕДЕМ) завдяки щирій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку. ІСАР Єднання несе повну відповідальність за зміст, який може не відображати поглядів АМР США або Уряду Сполучених Штатів Америки.

ВСТУП

Інтеграція України до ЄС спричинила глобальні зміни до законодавства в частині протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму. В 2023 році були переглянуті підходи до визначення кінцевого бенефіціарного власника юридичної особи (КБВ). Впровадження воєнного стану внесло зміни у вимоги щодо подачі інформації про КБВ, які стосуються і громадського сектору, зокрема громадських об'єднань та благодійних організацій (ГО та БО).

Для забезпечення єдиного підходу до розуміння вищезазначених норм законодавства представниками громадських об'єднань та благодійних організацій Центр демократії та верховенства права у співпраці з Міністерством юстиції України розробили цей гід, який покликаний відповісти на найбільш розповсюджені питання в сфері визначення КБВ у ГО та БО.

Цей гід створений в межах проєкту «Ініціатива секторальної підтримки громадянського суспільства України», що реалізується ІСАР Єднання у консорціумі з Українським незалежним центром політичних досліджень (УНЦПД) та Центром демократії та верховенства права (ЦЕДЕМ) завдяки щирій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку.

Всі терміни в цьому гіді використовуються у значеннях, визначених Законом України [“Про запобігання та протидію легалізації \(відмиванню\) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення”](#), [Методологією визначення юридичною особою кінцевого бенефіціарного власника, затвердженої Постановою Кабінету міністрів України від 19 вересня 2023 р. № 1011.](#)

1

Що таке кінцевий бенефіціарний власник (КБВ) для організації?

КБВ - це будь-яка **фізична особа**, яка здійснює вирішальний вплив (контроль) на діяльність організації, яка має статус юридичної особи.

2

Що таке структура власності організації?

Це документально підтверджена система взаємовідносин фізичних та юридичних осіб, що дає змогу встановити всіх кінцевих бенефіціарних власників, у тому числі відносини контролю між ними, або відсутність кінцевих бенефіціарних власників.

Простіше кажучи, це документ (документи), які відображають всіх фізичних осіб, які мають можливість вирішально впливати на керівництво чи діяльність організації.

Є два види вирішального впливу - прямий і непрямий.

Прямий вирішальний вплив на організацію - це безпосереднє володіння фізичною особою часткою у розмірі не менше 25% прав голосу юридичної особи *(може бути актуальним для засновників/учасників благодійної організації, які нею управляють)*.

Оскільки ГО та БО не мають статутного капіталу, то прямий вирішальний вплив через володіння не менше 25% статутного капіталу є в даному випадку неможливим.

Непрямий вирішальний вплив на організацію має фізична особа з безпосереднім правом контролю, володіння, користування або розпорядження всіма активами (майном чи коштами) організації чи їх часткою, яка вирішально впливає на формування складу, результати голосування органів управління, а також вчинення правочинів, які дають можливість визначати основні умови діяльності організації, може приймати обов'язкові до виконання рішення, що мають вирішальний вплив на діяльність організації *(може бути актуальним як для благодійних організацій, так і громадських об'єднань)*.

4

Чи потрібно благодійним організаціям та громадським об'єднанням визначати КБВ? Чому?

Всі юридичні особи повинні мати інформацію про кінцевого бенефіціарного власника або його відсутність та структуру власності відповідно до ст.5-1 Закону України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення”, крім певних виключень. Громадські об'єднання та благодійні організації не належать до цих виключень, а тому повинні визначати наявність або відсутність у себе КБВ, а також структуру власності. Це не стосується лише громадських об'єднань, які здійснюють діяльність без статусу юридичної особи.

5

Чи всі громадські об'єднання і благодійні організації мають КБВ?

Юридичні особи можуть не мати КБВ. Відповідно - громадські об'єднання та благодійні організації теж можуть не мати КБВ.

6

Які ознаки КБВ у громадських об'єднань?

Відповідно до п.34 Методології визначення юридичною особою кінцевого бенефіціарного власника, затвердженої Постановою Кабінету міністрів України від 19 вересня 2023 р. № 1011 КБВ у громадських об'єднаннях може бути фізична особа, яка має і користується правом контролю, користування або розпорядження всіма активами (коштами та майном) організації чи їх часткою, має право вирішального впливу на формування складу, результати голосування органів управління, а також вчинення правочинів, прийняття обов'язкових до виконання рішень, що мають вирішальний вплив на діяльність неприбуткової організації. КБВ також може бути особа, яка має право представляти організацію без довіреності.

В будь-якому випадку для визначення наявності або відсутності КБВ, слід вивчити установчі документи, в першу чергу статут та витяг з Єдиного державного реєстра юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (ЄДР).

До прикладу, якщо організація при складанні установчих або внутрішніх документів визначила, що керівник самостійно виступає розпорядником коштів та майна організації, має право без довіреності представляти організацію, видає внутрішні нормативні документи та розпорядження організації тощо, то в такому випадку як КБВ слід визначити керівника.

Маємо зазначити, що органи управління, як-то Загальні збори або Правління, не можуть визначатись як КБВ, оскільки КБВ можуть бути лише фізичні особи.

7

Які ознаки КБВ у благодійних організацій?

Як і у випадку громадських об'єднань, для визначення наявності або відсутності КБВ, слід вивчити установчі документи організації, в першу чергу статут та витяг з ЄДР.

Так само буде діяти правило щодо особи, яка має і користується правом контролю, користування або розпорядження всіма активами (коштами та майном) організації чи їх часткою, має право вирішального впливу на формування складу, результати голосування органів управління, а також вчинення правочинів, прийняття обов'язкових до виконання рішень, що мають вирішальний вплив на діяльність неприбуткової організації.

КБВ також може бути особа, яка має право представляти організацію без довіреності.

Разом з тим існує також практика розповсюджувати правило визначення прямого вирішального впливу на засновників/учасників благодійної організації, якщо вони здійснюють управління організацією та мають не менше 25% голосів кожний.

8

Як можна визначити, що КБВ у громадських об'єднань і благодійних організацій відсутній?

Якщо в організації вирішальне право контролю, користування або розпорядження всім майном та коштами чи їх часткою, права вирішального впливу на формування складу, результати голосування органів управління, а також вчинення правочинів, прийняття обов'язкових до виконання рішень, що мають вирішальний вплив на діяльність неприбуткової організації належить лише органам управління, а не окремим фізичним особам, то можна зробити висновок про відсутність КБВ.

Разом з тим, варто дослідити повноваження осіб, які займають керівні посади чи мають право представляти організацію без довіреності.

9

Чи треба подавати відомості про КБВ та структуру власності, якщо КБВ відсутній?

Так, громадські об'єднання і благодійні організації зобов'язані повідомити державного реєстратора про відсутність КБВ і обгрунтувати, чому його немає.

10

Коли потрібно подати державному реєстратору відомості про КБВ та структуру власності?

- Під час подання документів для державної реєстрації новоствореної організації
- *Протягом 30 робочих днів* з дня виникнення змін у відомостях про КБВ та/або в структурі власності
- *Протягом 3 робочих днів* у разі виявлення юридичною особою неповноти, неточностей чи помилок у раніше поданих державному реєстратору відомостях про КБВ та/або структуру власності
- *Протягом 6 місяців* після набрання чинності положення про форму та зміст структури власності і методології визначення юридичною особою кінцевого бенефіціарного власника у разі виявлення неповноти, неточностей чи помилок у раніше поданій державному реєстратору інформації про КБВ та структуру власності
- *Протягом 6 місяців* після набрання чинності положення про форму та зміст структури власності і методології визначення юридичною особою кінцевого бенефіціарного власника, але не раніше 90 днів з дня припинення або скасування воєнного стану в Україні.

Перебіг строку обраховується з урахуванням роз'яснень, наданих [Листом Міністерства юстиції України від 27 грудня 2023 року № 173167/8.4.3/32-23](#).

11

Чи можна не подавати інформацію про КБВ і структуру власності під час воєнного стану?

У зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, підпунктом 1 пункту 1 Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» (далі – [Закон № 2115](#)) встановлено, що фізичні особи, фізичні особи – підприємці, юридичні особи, крім тих, які наділені бюджетними повноваженнями згідно із законодавством, подають облікові, фінансові, бухгалтерські, розрахункові, аудиторські звіти та будь-які інші документи, подання яких вимагається відповідно до норм чинного законодавства в документальній та/або в електронній формі, протягом трьох місяців після припинення чи скасування воєнного стану або стану війни за весь період неподання звітності чи обов'язку подати документи.

Тобто організація може не подавати відомості про КБВ і структуру власності протягом дії воєнного стану, але буде зобов'язана подати протягом 3 місяців з дня його припинення або скасування.

12

Які є порушення у сфері визначення КБВ?

Подання завідомо неправдивих відомостей, неподання або несвоєчасне подання інформації про кінцевого бенефіціара юридичної особи або про його відсутність є порушеннями.

13

Чи можна притягти до відповідальності (накласти штраф) за порушення порядку подання відомостей про КБВ та структуру власності державному реєстратору?

Так, можна відповідно до ч.4 ст.35 Закону України [“Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань”](#)

Подання державному реєстратору завідомо неправдивих відомостей про кінцевого бенефіціарного власника юридичної особи або про його відсутність тягнуть за собою накладення штрафу на таку юридичну особу у розмірі від однієї тисячі до двадцяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Неподання або несвоєчасне подання особами, уповноваженими діяти від імені юридичної особи, державному реєстратору інформації про кінцевого бенефіціарного власника юридичної особи або про його відсутність тягне за собою накладення штрафу на таку юридичну особу в розмірі від однієї тисячі до двадцяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (відповідно до Порядку притягнення до відповідальності та порядку визначення розмірів штрафів за порушення у сфері державної реєстрації юридичних осіб ([Наказ Мін'юсту від 13.09.2023 № 3258/5](#))) та накладення штрафу на керівника юридичної особи або особу, уповноважену діяти від імені юридичної особи (виконавчого органу), від однієї тисячі до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (відповідно до [статті 166-11 КУпАП](#)).

Чи можуть накласти штраф за порушення в сфері визначення КБВ під час воєнного стану?

За порушення зобов'язань щодо оновлення відомостей про кінцевого бенефіціарного власника (тобто за несвоєчасну подачу відомостей про кінцевого бенефіціарного власника) санкції під час воєнного стану застосовуватись не будуть.

Разом з тим за **подання державному реєстратору завідомо неправдивих відомостей** про кінцевого бенефіціарного власника юридична особа буде притягуватись до відповідальності.

У випадку питань, пов'язаних з поданням інформації про кінцевого бенефіціарного власника громадських об'єднань та благодійних організацій, можна звертатись:

Міністерство юстиції України:

вул. Архітектора Городецького, буд. 13,
м. Київ, 01001

+38 (044) 364-23-93 – багатоканальний телефонний номер Міністерства юстиції України

+38 (044) 233-66-98 – Департамент державної реєстрації

callcentre@minjust.gov.ua;
themis@minjust.gov.ua

Центр демократії та верховенства права:

info@cedem.org.ua

Цей гід підготовлений ЦЕДЕМ у партнерстві з Міністерством юстиції України в межах проекту «Ініціатива секторальної підтримки громадянського суспільства України», що реалізується ІСАР Єднання у консорціумі з Українським незалежним центром політичних досліджень (УНЦПД) та Центром демократії та верховенства права (ЦЕДЕМ) завдяки щирій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку. ІСАР Єднання несе повну відповідальність за зміст, який може не відображати поглядів АМР США або Уряду Сполучених Штатів Америки.